

วิพากษ์หนังสือ “สูตรเว่ยหล่าง” แปลโดย พุทธทาสภิกขุ Book review “Wei Lang Sutta” translated by Buddhadasa Bhikkhu

สุชญา ศิริธัญญกร

Suchaya Sirithanyaporn

กองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Academic Affair Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: su_cha2509@hotmail.com

สูตรเว่ยหล่าง

ผู้แปล : พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

ISBN : ๙๗๔-๔๕๓-๘๓๔-๑

พิมพ์เมื่อ : กรกฎาคม ๒๕๓๐

ราคาปก : ๘๐ บาท

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย : ธรรมสภา

จำนวนหน้า : ๑๔๗ หน้า

ขนาด : หน้า ๑.๓๐ x กว้าง ๑๔.๕๐ x ยาว ๒๑.๐๐ ซม.

น้ำหนัก : ๐.๒๐ กิโลกรัม

หนังสือเรื่อง “สูตรเว่ยหล่าง” ที่แปลโดย พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) เป็นหนังสือพระพุทธานุศาสนิกายเซ็น ซึ่งหลวงพ่อบุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ในคำชี้แจงเกี่ยวกับการศึกษาสูตรของเว่ยหล่างไว้สรุปว่า “มีเรื่องที่จะต้องทราบกันเสียก่อนในเบื้องต้น ๒ ข้อ”

ข้อแรก หนังสือเล่มนี้จะไม่เป็นที่เข้าใจได้สำหรับผู้อ่านหนังสือที่ยังไม่เคยศึกษาทางพุทธศาสนามาก่อนเลย ซึ่งไม่ใช่หนังสือเล่มแรกสำหรับผู้ริเริ่มการศึกษาพุทธศาสนา อย่างน้อยที่สุดผู้ที่อ่านหนังสือเล่มนี้ แม้จะไม่เคยอ่านหนังสือของทางฝ่ายมหายานมาบ้างแล้ว ก็ควรจะได้เคยศึกษาหลักแห่งพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมาบ้างพอสมควรแล้ว จนถึงกับจับใจความได้อย่างใดอย่างหนึ่งว่า พุทธศาสนาที่ตนศึกษาแล้วนั้นมีหลักอย่างไร หรือวิธีปฏิบัติอย่างไร จึงจะพ้นทุกข์ได้โดยเฉพาะ และอีกทางหนึ่งสำหรับผู้ที่เคยศึกษาแต่ฝ่ายเถรวาทมาอย่างเคร่งครัด และยังถนัดถือถือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งไว้อย่างเหนียวแน่นนั้น อาจจะ

^๑ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), สูตรเว่ยหล่าง, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๐), คำชี้แจง.

มองไปเห็นว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ผิดหลักพระพุทธศาสนาเป็นมิจฉาทิฐิ หรือเป็นสิ่งที่น่าอันตรายไปอย่างยิ่ง ไปกันได้ ทั้งนี้ เพราะเหตุที่ หลักคิด และแนวปฏิบัติ เดินกันคนละแนว เหมือนการเดินทางของคน ที่เดินทางใหญ่ที่อ้อมค้อม กับคนที่เดินทางลัดหรือถึงกับดำดิ่งไปสุดขั้นในที่ที่ตนต้องการจะให้ไปถึงเสียเลย ฉะนั้นได้นั่น

ข้อที่สอง ผู้ที่อ่านหนังสือเล่มนี้ด้วยความสนใจ ควรทราบไว้เสียก่อนว่า หลักนิกายเซนและโดยเฉพาะของพระสังฆปริณายกชื่อเว่ยหล่าง นี้ นอกจากจะเป็นวิธีการที่ลัดสั้นแล้ว ยังเป็นวิธีปฏิบัติที่อิงหลักธรรมชาติทางจิตใจของคนทั่วไป แม้ที่ไม่รู้หนังสือ หรือไม่เข้าใจพิธีรีตองต่าง ๆ จึงเป็นเหตุให้ลัทธินี้ถูกขนานนามว่า “ลัทธิพุทธศาสนาที่อยู่นอกพระไตรปิฎก” หรืออะไรอื่นทำนองนี้อีกมากมาย ที่จริงผู้ที่อ่านหนังสือนี้ ควรจะได้รับการชักชวนให้ลิ้มอะไรต่าง ๆ ที่เคยยึดถือไว้แต่ก่อนให้หมดสิ้นเสียก่อน จึงจะเป็นการง่ายในการอ่านและเข้าใจ โดยเฉพาะก็คือ ให้ลืมพระไตรปิฎก ลืมระเบียบพิธีต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา ลืมความคิดต่าง ๆ ด้านเดียว ที่ตนเคยยึดถือ กระทั่งลืมความเป็นพุทธบริษัทของตนเสีย คงเอาไว้แต่ใจล้วน ๆ ของมนุษย์ซึ่งไม่จำกัดว่าชาติใดภาษาใด หรือถือศาสนาไหน เป็นใจซึ่งกำลังทำการคิดเพื่อแก้ปัญหาที่ว่า “อย่างไรจิตของมนุษย์ทุกคนลักษณะที่เป็นสากลนี้ จักหลุดพ้นจากความบีบคั้นหุ้มห่อพันพัวพันได้โดยสิ้นเชิง?” เท่านั้น การทำเช่นนี้จักเป็นประโยชน์อย่างสูงแก่ผู้อ่าน ในการที่จะได้ทราบอย่างชัดแจ้งถึงความแตกต่างระหว่างพุทธศาสนาในขอบเขตของคัมภีร์กับพุทธศาสนาซึ่งอยู่นอกคัมภีร์ พุทธศาสนาที่อิงอยู่กับพิธีรีตองต่าง ๆ กับพุทธศาสนาที่เป็นอิสระตามธรรมชาติ และเดินตามหลักธรรมชาติ พุทธศาสนาที่ให้เชื่อก่อนทำกับพุทธศาสนาที่ให้ลองทำก่อนเชื่อ พุทธศาสนาในฐานะที่เป็นวรรณคดี กับพุทธศาสนาประยุกต์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างพุทธศาสนาที่ใช้ได้แต่กับคนบางคน กับพุทธศาสนาที่อาจใช้ให้สำเร็จประโยชน์ได้แก่บุคคลทุกคน แม้ที่ไม่รู้หนังสือ ขอเพียงแต่ให้มีสติปัญญาตามปกติสามัญมนุษย์เท่านั้น ผู้ที่ได้ทราบเช่นนี้แล้ว จะได้รับพุทธศาสนาชนิดที่ปฏิบัติได้จริง ตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาปฏิบัติอย่างเหลือเฟือและลัดดิ่งไปสู่สิ่งที่จะให้เกิดความอิม ความพอ ได้โดยเร็ว ถ้ามีฉะนั้นแล้ว เขาก็จะเป็นตัวหนอนที่มัวแต่กัดแทะหนังสือ หรือเป็นนักก่อการทะเลาะวิวาทตามทางปรัชญา ไปตามเดิมแต่อย่างเดียว...”

ตรงนี้ เพื่อเป็นการช่วยขยายความ จึงขอเล่าประวัติของหลวงพ่อเว่ยหล่าง^๒ โดย ว.วชิรเมธี ในหนังสือชาลันถั่ว ไว้อตอนหนึ่งว่า ท่านเว่ยหล่าง พระสังฆปริณายกองค์ที่ ๖ ของพุทธศาสนานิกายเซนเดิมชื่อฮุยเน่ง (Hui Neng) ท่านเกิดเมื่อ พ.ศ. ๑๘๘๑ สมัยยุคราชวงศ์ถัง เดิมเป็นชาวเมืองน้ำเสียงแล้วต่อมาได้ไปอยู่ที่กวางตุ้ง บิดาได้ถึงแก่กรรมในขณะที่ท่านยังเล็กอยู่ และมารดาที่เลี้ยงท่านมาในสภาพที่ยากจนทนทุกข์ ทั้งสองคนได้ย้ายจากกวางตุ้งไปอยู่กวางเจา ต้องทำงานในเรือกวสวไร่นา ช่วงเวลาว่าง

^๒ ประวัติของท่านเว่ยหล่าง, [๒๗ เมษายน ๒๐๑๒], [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/kZij6> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๗].

ก็จะตัดไม้ ผ่าฟันและหาบไปขายในตลาด ท่านเว่ยหล่างอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ แต่มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบปฏิภาณและมีความจำเป็นเลิศ

ในหนังสือ “สูตรของเว่ยหล่าง”^๓ ที่แปลโดยท่านพุทธทาสภิกขุ มีข้อความที่ท่านเว่ยหล่างเล่า อดีตชีวิตประวัติเอาไว้ว่า “บิดาของอาตมาเป็นชาวเมืองพินยาง ถูกถอดจากตำแหน่งข้าราชการ ถูกเนรเทศไปอยู่อย่างราษฎรสามัญที่ขุนเขาในมณฑลกวางตุ้ง อาตมาโชคร้ายโดยที่บิดาไปถึงแก่กรรมเสียแต่ในขณะที่อาตมายังเล็กเหลือเกิน และละทิ้งมารดาไว้ในสภาพที่ยากจนทนทุกข์ เราสองคนจึงย้ายไปอยู่ทางกวางเจา และอยู่ที่นั่นด้วยความทุกข์ยากเรื่อยมา วันหนึ่ง อาตมากำลังนำฟันไปขายที่ตลาด เพราะเจ้าจ่านำคนหนึ่ง เขาสั่งให้นำไปขายเขาถึงที่ร้าน ได้พบชายคนหนึ่งกำลังบริการมสูตรสูตรหนึ่งอยู่แถวหน้าร้านนั่นเอง พอได้ยินข้อความแห่งสูตรเท่านั้น ใจของอาตมาก็ลุกโผลงสว่างไสวในพุทธธรรม อาตมาจึงถามชื่อคัมภีร์ที่เขากำลังสวดอยู่ ก็ได้ความจากชายคนนั้นเองว่า สูตรนั้นชื่อ “วัชรสูตร” (วชรเจตทิกสูตร หรือสูตรอันกล่าวด้วยเพชรสำหรับตัด) อาตมาจึงไล่เลียงต่อไปว่าเขามาจากไหน ทำไมจึงจำเพาะมาท่องบ่นแต่สูตรนี้ ชายคนนั้นตอบว่า เขามาจากวัดตุงชั่น ตำบลวงมุย เมืองคิเจา เจ้าอาวาสในขณะนี้มีนามว่า “หวางยั่น” (ฮ่งยี่ม) เป็นพระสังฆปริณายก (แห่งนิกายเซน) องค์ที่ห้า...”

เมื่อท่านเว่ยหล่างเกิดความลุกโผลงแห่งปัญญาขึ้น ได้ไต่ถามที่ไปกับอุบาสกผู้นั้น ทราบว่าเป็นสานุศิษย์ของพระสังฆปริณายกองค์ที่ ๕ แห่งนิกายเซน และชายผู้นั้นยังมอบเงินอีก ๑๐ ตำลึง แก่ท่านเว่ยหล่างเพื่อนำไปให้มารดาไว้ใช้สอย และชายผู้นั้นยังได้แนะนำให้ท่านเว่ยหล่างเดินทางไปศึกษาที่วัดวงมุยด้วย เมื่อได้จัดแจงให้มีคนช่วยดูแลมารดาเสร็จแล้ว ท่านเว่ยหล่างก็ออกเดินทางไปที่เมืองคิเจา ณ ตำบลวงมุย และได้เข้าไปนมัสการพระสังฆปริณายกองค์ที่ ๕ พร้อมกับกราบเรียนท่านว่า

“กระผมเป็นคนเมืองขุนเจา แห่งมณฑลกวางตุ้ง เดินทางมาแสนไกล เพื่อทำสักการะเคารพแด่คุณพ่อ และกระผมไม่ต้องการอะไร นอกจากธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะอย่างเดียวเท่านั้น”

ท่านเจ้าอาวาสตอบว่า “เป็นชาวเมืองกวางตุ้ง หรือเป็นคนป่าคนเถิง แล้วเธอจะหวังเป็นพุทธะได้อย่างไรกัน”

ท่านเว่ยหล่างกล่าวว่า “แม้จะมีคนชาวเหนือและคนชาวใต้ก็จริง แต่ทิศเหนือหรือทิศใต้นั้น หาได้ทำให้ความเป็นพุทธภาวะซึ่งมีอยู่ในคนนั้น ๆ แตกต่างกันได้ไม่ คนป่าคนเถิงจะแตกต่างจากคุณพ่อก็แต่ในรูปร่างเท่านั้น แต่ไม่มีความผิดแปลกแตกต่างกันในส่วนธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะของเราทั้งหลาย”

เพราะเหตุนี้ ท่านพระสังฆปริณายกองค์ที่ ๕ จึงรับท่านเว่ยหล่างไว้เป็นศิษย์และให้ไปทำงานโรงครีว มีการผ่าฟันและตำข้าว เป็นต้น ท่านเว่ยหล่างทำงานอยู่ในวัดประมาณ ๘ เดือน จนกระทั่งวันหนึ่ง ท่านเจ้าอาวาสขอให้ศิษยานุศิษย์เขียนโคลงมาส่งท่าน เพื่อวินิจฉัยว่า ผู้ใดจะเข้าใจสภาพธรรมได้อย่างไร

^๓ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), สูตรเว่ยหล่าง, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๐), หน้า ๑-๑๓.

ถ่องแท้บ้าง หากโคลกของผู้ใดแสดงนัยว่าผู้เขียนเป็นผู้ “หลุดพ้น” แล้ว ผู้นั้นจะได้รับการสถาปนาเป็นพระสังฆปริณายกองค์ต่อไป ศิษย์ร่วมสำนักไม่มีใครกล้าพอที่จะเขียนโคลกธรรมได้ ยกเว้นสาวกรูปหนึ่งชื่อชินเซา (หัวหน้าศิษย์) ได้ผูกเป็นคำกรีกกล่าวถึงอรรถธรรมที่ตัวเห็นแล้ว ไปเขียนไว้ที่ผนังช่องทางเดินของท่านเจ้าอาวาสว่า

“กายของเราคือตันโพธิ์
ใจของเราคือกระจกเงาอันใส
เราเช็ดมันโดยระมัดระวังทุกๆ ชั่วโมง
และไม่ยอมให้ฝุ่นละอองจับ”

ครั้นเวลาเที่ยงคืน พระสังฆปริณายกได้ให้คนไปตามตัวชินเซามาที่หอ แล้วถามว่า เขาเป็นคนเขียนโคลกนั้นใช่หรือไม่ ชินเซาได้ตอบว่า “ใช่ขอรับ กระผมมิได้เห่อเหิมเพื่อตำแหน่งสังฆปริณายก เพียงแต่หวังว่าคุณพ่อจะกรุณาบอกให้ทราบที่โคลกนั้นแสดงว่ามีแวแห่งปัญญาอยู่ในนั้นบ้างสักเล็กน้อยหรือหาไม่”

พระสังฆปริณายกได้ตอบว่า “โคลกของเจ้าแสดงว่าเจ้ายังไม่ได้รู้แจ้งจิตเดิมแท้ เจ้ามาถึงประตูแห่งการบรรลุธรรมแล้วเป็นนาน แต่เจ้ายังไม่ได้ก้าวข้ามธรณีประตูเข้าไป การแสวงหาความตรัสรู้อันสูงสุดด้วยความเข้าใจอย่างของเจ้าที่มีอยู่ในขณะนี้มันยากที่จะสำเร็จได้...”

“เจ้ากลับไปก่อนเสียดีกว่า ไปคิดมันอีกสักสองวัน แล้วเขียนโคลกบทใหม่มาให้ฉัน ถ้าโคลกของเจ้าแสดงว่าเจ้าเข้าพ้นประตูไปแล้ว ฉันจะมอบผ้ากาสาวพัสตร์ และธรรมะ (แห่งนิกายชยานะ) ให้แก่เจ้าสืบทอดไป” ผ่านไปสองวัน บังเอิญเด็กหนุ่มคนหนึ่งเดินผ่านบริเวณที่ท่านเว่ยหล่างดำข้าวอยู่ เด็กคนนั้นได้เดินท่องโคลกของท่านชินเซาที่จำมาจากฝาผนังอย่างดั่ง ๆ ท่านเว่ยหล่างแม้ไม่รู้หนังสือ เคยถูกพระสังฆปริณายกหยอกว่าเป็น “คนป่าคนเถิง” แต่กระนั้นเมื่อได้สดับโคลกนี้ของเพื่อนร่วมสำนักท่านก็รู้ได้ในทันทีว่า ผู้เขียนยังไม่ไปถึงไหนในวิถีแห่งการตรัสรู้ จึงเกิดธรรมฉันทะอยากเขียนโคลกขึ้นมาบ้างเมื่อสบโอกาส ท่านจึงวานให้เสมียนคนหนึ่งได้ช่วยเขียนโคลกของท่านเองบ้าง โคลกของท่านกล่าวว่า

“ไม่มีตันโพธิ์
ทั้งไม่มีกระจกเงาอันใสสะอาด
เมื่อทุกสิ่งว่างเปล่าแล้ว
ฝุ่นจะลงจับอะไร”

เมื่อเสมียนเขียนโคลกนี้ลงที่ผนังแล้ว ทั้งพวกศิษย์และคนนอกทุกคนที่อยู่ที่นั่น ต่างพากันประหลาดใจอย่างยิ่ง จิตใจเต็มตื่นไปด้วยความชื่นชม เขาพากันกล่าวแก่กันและกันว่า “น่าประหลาดเหลือเกิน! ไม่ต้องสงสัยเลย เราไม่ควรตัดสินใครว่าเป็นอย่างไรด้วยการเอารูปร่างนอกเป็นประมาณ มันเป็นไปได้ยากไรกันหนอ ที่เราพากันใช้สอยโพธิสัตว์ผู้อวดสารให้ทำงานหนักให้แก่เรามากมายถึงเพียงนี้”

พระสังฆปริณายกเห็นคนเหล่านั้นพากันเต็มตื่นไปด้วยความอัศจรรย์ใจ ท่านจึงเอารองเท้าลบลบาทของท่านเว่ยหล่างทิ้งเสีย เพื่อไม่ให้พวกคนที่มีภริยาพากันทำร้ายท่านเว่ยหล่างได้ ซึ่งการกระทำนั้นของพระสังฆปริณายกทำให้คนเหล่านั้นพอใจที่จะคิดว่าแม้ผู้ที่เขียนโคลกอันนี้ ก็ยังไม่ใช่ผู้ที่เห็นแจ้งจิตเดิมแท้เหมือนกัน! ต่อมาพระสังฆปริณายกจึงเรียกท่านเว่ยหล่างไปพบกลางดึกคืนหนึ่ง และเทศนาจนท่านเว่ยหล่างหมดความสงสัยในพุทธธรรม แล้วท่านได้มอบตำแหน่งสังฆปริณายกองค์ที่หกให้ ดังคำของท่านที่ระบุถึงเหตุการณ์ตอนนี้ไว้ว่า “เมื่อท่าน (หมายถึงพระสังฆปริณายกองค์ที่ห้า) อธิบายมาถึงข้อความที่ว่า “คนเราควรจะใช้จิตของตน ในวิถีทางที่มันจะเป็นอิสระได้จากเครื่องข้องทั้งหลาย”^๕ ทันใดนั้น อาตมาก็ได้บรรลุการตรัสรู้ธรรมโดยสมบูรณ์และได้เห็นแจ้งชัดว่า “ที่แท้ทุก ๆ สิ่งในสากลโลกนี้ก็คือตัวจิตเดิมแต่นั้นเอง มิใช่อื่นไกล”

และ “บัดนี้ ท่านเป็นสังฆปริณายกองค์ที่หก ท่านต้องคุ้มครองตัวของท่านให้ดี จงช่วยมนุษย์ให้มากพอที่จะช่วยได้ จงทำการเผยแผ่คำสอนและสืบอายุคำสอนไว้ อย่าให้ขาดตอนลงได้” จากนั้น ท่านเว่ยหล่างจึงทำหน้าที่เผยแผ่คำสอนนี้ต่อไป

ในเว็บไซต์ของธรรมสภา กล่าวถึงสูตรเว่ยหล่าง^๖ ไว้ตอนหนึ่งว่า พระสูตรทางพระพุทธศาสนานิกายเซนที่โด่งดัง และเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง เห็นจะไม่มีพระสูตรใดเกิน “สูตรของท่านเว่ยหล่าง” เพราะได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ หลายภาษาและได้รับความสนใจจากประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ของปัญญาชนเนื่องด้วยสูตรของท่านเว่ยหล่าง ล้วนแต่เป็นเรื่องของการใช้ปัญญาเพื่อค้นหาหนทางแห่งความเป็นพุทธะ และเพื่อความหลุดพ้นไปจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวงในโลกนี้ สูตรของท่านเว่ยหล่างได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดยท่านพุทธทาสภิกขุ ตั้งแต่หมวด ๑ ถึง ๗ ส่วน หมวด ๘ ถึง ๙ คุณประวิทย์รัตนเรืองศรี เป็นผู้แปล ทำไมจึงต้องศึกษาสูตรของท่านเว่ยหล่างคำตอบก็คือ พระสูตรนี้ใครได้ศึกษาแล้ว

^๕ บันทึกของ ออน คณาจารย์แห่งนิกายชยานะผู้หนึ่งมีว่า คำว่า “เป็นอิสระได้จากเครื่องข้องทั้งหลาย” นั้นหมายความว่า ไม่ข้องแวะอยู่ในรูปหรือวัตถุ ไม่ข้องแวะอยู่ในเสียง ไม่ข้องแวะอยู่ในความหลง ไม่ข้องแวะในการตรัสรู้ ไม่ข้องแวะอยู่ในสิ่งอันเป็นตัวยืนโรง ไม่ข้องแวะอยู่ในสิ่งอันเป็นคุณลักษณะที่อาศัย (อยู่กับตัวที่ยืนโรง), คำว่า “ใช้จิต” นั้นหมายความว่า ให้ “จิตเอก” (กล่าวคือตัวจิตร่วมของสากลโลก) ได้ปรากฏตัวเองในที่ทุกแห่ง. อธิบายว่า เมื่อใดจิตประกอบอยู่ด้วยเมตตา หรือโทสะก็ตาม เมื่อนั้น ตัวเมตตาหรือตัวโทสะก็ปรากฏแทนเสีย, ส่วนตัว “จิตเดิมแท้” ลับหายไป แต่เมื่อจิตของเราไม่ประกอบอยู่ด้วยอะไรเลย. เราก็อ่มเห็นได้โดยประจักษ์ว่า โลกนี้ทั้งสิบภาค (หรือทั้งสิบทิศ) ไม่ใช่อะไรอื่นไกล นอกไปจากความปรากฏของ “จิตเอก” นั้นเท่านั้น คำอธิบายข้างบนนี้ แน่นแฟ้นและตรงจุด. นักศึกษาที่เป็นเจ้าตำรา นั้นไม่สามารถให้คำอธิบายที่น่าพอใจเช่นนี้ได้ เพราะเหตุนี้ คณาจารย์ฝ่ายชยานะ (รวมทั้งท่านออน อาจารย์ฝ่ายชยานะ มีชื่อของประเทศด้วย ผู้หนึ่ง) จึงอยู่สูงกว่าพวกที่เทศนาสั่งสอน ตามพระไตรปิฎก- ดิ ปิง เซ. (ผู้ขอร้องให้แปลจากภาษาจีน สู่ภาษาอังกฤษ)

^๖ ประวัติของท่านเว่ยหล่าง, [๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๐๑๔], [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thammasapa.com/index.php?mo=28&id=462348> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๗].

ก็เป็นการเปิดสติปัญญาของตนให้สว่างไสว และมีทัศนคติต่อพุทธศาสนาได้อย่างแจ่มชัดว่า แท้ที่จริงแล้ว ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา โดยแท้จริง สำเนียงที่เรียกพระสังฆปริณายกองค์นี้ว่า “เว่ยหล่าง” ก็ดี หรือชื่อของท่านผู้บำเพ็ญอื่นใดในพระสูตรนี้ ล้วนแต่ใช้ทับศัพท์ อ่านออกเสียง เป็นภาษาจีน “กวางตุ้ง” ส่วนภาษาจีนกลาง เรียกว่า “ฮุยเหิง” ท่านฮุยเหิงมีแซ่สกุลว่า “หฺรู่” เป็นชาวมณฑลกว่างตง บิดา เป็นชาวเมือง ฟันหยาง ถูกถอดออกจากราชการและได้รับโทษเนรเทศไปอยู่เมืองซินโจวและถึงแก่กรรม ขณะที่ท่านฮุยเหิงยังเล็ก ๆ อยู่ สองแม่ลูกพากันโยกย้ายไปอยู่กว่างโจว ท่านฮุยเหิงประกอบอาชีพ ตัดฟันไปขายเพื่อเลี้ยงดูมารดา วันหนึ่งขณะที่นำฟันไปส่งให้แก่เจ้าจ่านารายหนึ่งในตลาด พลันก็ได้ยินเสียง สวดมนต์ของชายคนหนึ่งอยู่ที่หน้าร้าน ซึ่งท่านฮุยเหิงเอาฟันไปส่งนั่นเองชายคนนั้นสาธยายมนต์มาถึง ถ้อยคำที่ว่า “พึงทำจิตมิให้มีความยึดถือผูกพันในทุกสภาวะ” เมื่อได้ยินถ้อยคำเช่นนี้จิตใจของท่านฮุยเหิง ก็สว่างโพลงในพุทธธรรม จึงถามชายคนนั้นว่า “ท่านกำลังสวดอะไร” “เรากำลังสวดวัชรสูตร” “ท่านไป เรียนมาจากที่ไหน” “เราเรียนมาจากท่านอาจารย์หงเหียน แห่งวัดตงฉัน ตำบลหวงเหมย เมืองฉีโจว ท่านมีศิษย์อยู่เป็นพัน ๆ คน โดยสั่งสอนให้ศิษย์ทั้งหลายบริกรรมพระสูตรนี้ เพื่อจักได้ค้นพบธรรมญาณ แห่งตนและเข้าถึงความเป็นพุทธะ” ขณะ

ขณะที่ท่านฮุยเหิงกำลังซักไซ้ เรื่องราวด้วยความสนใจและแสดงความประสงค์ที่จะเดินทางไปเฝ้าพระอาจารย์หงเหียน เพื่อเรียนพระสูตรนี้ ท่านมีความตั้งใจแน่วแน่มากจนชายใจบุญผู้อารี อยากรสนับสุนนจึงให้เงินท่านฮุยเหิง ๑๐ ตำลึงเพื่อนำไปให้มารดาไว้ใช้สอย ขณะที่ท่านฮุยเหิงไม่อยู่ และหลังจากที่ได้จัดแจงให้มีผู้ดูแลมารดาแล้วท่านก็มุ่งหน้าเดินทางไปยังวัดตงฉัน ตำบลหวงเหมยทันที ใช้เวลาเกือบสามสิบวันจึงถึงจุดหมาย เมื่อเข้าไปนมัสการพระอาจารย์หงเหียน ท่านก็ถามว่า “เจ้ามาจากไหนหรือ และต้องการอะไร” “กระผมเป็นคนเมืองซินโจว มณฑลกว่างตง กระผมต้องการมากราบ ท่านอาจารย์และต้องการหาหนทางความเป็นธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะเท่านั้น นอกจากนี้แล้วกระผม ไม่ต้องการอะไรเลย” “เธอเป็นชาวกว่างตงหรือ เป็นคนปากคอง ยังจะหวังเป็นพุทธะได้ยังไงกัน” “ทิศเหนือทิศใต้เป็นเพียงแบ่งทิศทาง แต่หาได้แบ่งแยกความเป็นพุทธะไม่ กระผมแตกต่างไปจากท่าน อาจารย์ก็ตรงที่ร่างกายเท่านั้นแต่ธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะไม่แตกต่างกันเลย” คำตอบของท่าน ฮุยเหิงได้ให้คำตอบในตัวเสร็จสรรพ โดยชี้ให้เห็นสัจธรรมอย่างหนึ่งว่า มนุษย์ในโลกนี้ล้วนมีความ เป็นพุทธะอยู่ในตัวเองทุกชาติทุกภาษา เพียงแต่ว่าเขารู้หรือยอมรับความเป็นพุทธะในตัวเองหรือไม่เท่านั้น คนจีน ไทย ฝรั่งเศส นิโกร เสียงแต่ความดีใจและตกใจล้วนเปล่งออกมาเหมือนกัน เสียงของพุทธะใน ตัวเอง ซึ่งเป็นสากลไม่แตกต่างกันเลย

เนื้อหา

หนังสือเรื่อง สูตรเวทย์กลาง ที่แปลโดย พุทธทาสภิกขุ ที่จัดพิมพ์และเผยแพร่โดยธรรมสภา ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน ๑๐ หมวด คือ

- หมวดที่ ๑ ชีวประวัติของท่านเล่าเอง
- หมวดที่ ๒ ว่าด้วยปรัชญา
- หมวดที่ ๓ ว่าด้วยข้อปุจฉา-แลวิสัชนา
- หมวดที่ ๔ ว่าด้วย สมาธิ และปรัชญา
- หมวดที่ ๕ ว่าด้วย ญาณะ
- หมวดที่ ๖ ว่าด้วยการสำนึกบาป
- หมวดที่ ๗ ว่าด้วยคำสอนอันเหมาะสมแก่อุปนิสัย และสิ่งแวดล้อม
- หมวดที่ ๘ สำนักฉัปปลัน และ สำนักเชื่องช้า
- หมวดที่ ๙ พระบรมราชาอุปถัมภ์
- หมวดที่ ๑๐ คำสอนครั้งสุดท้าย

ทำไม จึงต้องทำวิพากษ์วิจารณ์หนังสือ (book review)

เพราะประสงค์จะทำวิจัยค้นคว้าธรรมเรื่องนี้ ถ้าไม่มีช่องว่าง ซึ่งมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ สมบูรณ์แบบแล้ว ก็เห็นด้วยกับผู้เขียนทุกอย่างแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่ไปทำเรื่องนั้นซ้ำอีก เพราะทำไปก็เสียเวลาเปล่า ช่องว่างทางวิชาการนี้เองคือพื้นที่รองรับการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของเรา นอกจากนั้น การทบทวนวรรณกรรมยังมีประโยชน์ในแง่ที่ทำให้เราทราบว่า ข้อสรุปหรือข้อค้นพบในงานวิจัยของเราเป็นความรู้ใหม่หรือไม่ โดยการเทียบเคียงกับความรู้เก่าที่เราทบทวนไว้แล้วนั้นก็ควรที่จะไปอ่านเพิ่มเติมงานของพระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มจร ซึ่งได้นำเสนอการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ Book Review ไว้ในตอนว่าด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือโดยเสนอเป็นภาพจะเขียนวิพากษ์หนังสืออย่างไร

How to write a book review

โครงสร้างบทวิพากษ์วิจารณ์หนังสือ(Book Review)

(๑) ส่วนนำ (Introduction)

- แนะนำให้ผู้อ่านรู้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสือที่จะวิจารณ์
- บอกเหตุผล/ความสำคัญแก่ผู้อ่านว่าทำไมเลือกหนังสือเรื่องนี้มาวิจารณ์

(๒) ส่วนเนื้อ (Body)

ก. สรุปย่อความ (summary) สารสำคัญของหนังสือที่เลือกวิจารณ์

ข. วิจารณ์/แสดงทัศนะเชิงประเมิน (critical evaluation) ต่อหนังสือที่เลือกวิจารณ์

- **จุดแข็ง (strengths):** ชี้ให้เห็นว่า อะไรคือจุดแข็งทางวิชาการของหนังสือเรื่องนี้ที่ผู้วิจารณ์เห็นด้วย (agreement) พร้อมเหตุผลประกอบว่าทำไมถึงมองว่าเป็นจุดแข็งหรือเห็นด้วยในประเด็นนั้น ๆ
- **จุดอ่อน (weaknesses):** ชี้ให้เห็นว่า อะไรคือจุดอ่อนทางวิชาการของหนังสือเรื่องนี้ ที่ผู้วิจารณ์ไม่เห็นด้วย (disagreement) พร้อมเหตุผลประกอบว่า ทำไมถึงมองว่าเป็นจุดอ่อนหรือไม่เห็นด้วยกับผู้เขียนในประเด็นนั้น ๆ

(๓) ส่วนสรุป (Conclusion)

- นำเสนอข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการ ที่ได้จากการวิจารณ์หนังสือเรื่องนั้น
- กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในการอ่านหรือศึกษาเพิ่มเติมในเนื้อหาของหนังสือเรื่องนั้น โดยเฉพาะอาจกระตุ้นว่า ในหนังสือเรื่องนั้น มีแง่มุมวิชาการอะไรบ้าง ที่น่าสนใจและควรไปศึกษาเพิ่มเติม

บทวิพากษ์

การที่นักวิทยาศาสตร์ ได้มาเรียนรู้เกี่ยวกับคำสอนทางพระพุทธศาสนา นิกายเซนตรงนี้ ทำให้ได้รับความรู้และเติมเต็มสิ่งที่ยังขาดให้เต็ม ดังนกที่มีปีกครบสมบูรณ์ ซึ่งบางครั้งบางคราวการเรียนรู้คำสอนที่ทำให้ข้ามพ้นสมมติภาษา ไปถึงปรมัตถสัจจะเลย ทำให้ผู้มีปัญญาญาณ ก็มีโอกาสดูรู้ฉับพลันได้ ดังพระสังฆปริณายกองค์ที่ ๖ คือ หลวงพ่อเว่ยหล่าง ซึ่งเพียงได้ฟังข้อความว่า “ความคิดควรหยุดขึ้นจากสถานะแห่งการไม่ยึดติด...” ซึ่งการได้ฟังเพียงข้อความสั้น ๆ แล้ว เข้าใจธรรมะ สอดคล้องกับคำสอนทางฝ่ายเถรวาท ดังพระเถระหลายองค์เช่น อุปติสสปริพาชก เพียงได้ฟังคำกล่าวสั้น ๆ ที่พระอัสสชิเถระกล่าวเพียง ๑ คำคำว่า

เย ธมมา เหตุปปภาวา เตสํ เหตุํ ตถาคโต
เตสญจ โย นิโรธจ เอวํวาทิ มหาสมโณ

ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ^๖ พระตถาคตตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น
และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้”^๗

เพียงได้ฟังแค่นี้ อุปติสสปริพาชกก็แจ่มแจ้งในธรรมทันที ซึ่งนิยายเช่น นี้ คือสำนักแห่งการตรัสรู้
ฉบับพลัน ซึ่งเป็นหนึ่งใน ๒ สำนัก คือ (๑) สำนักแห่งการตรัสรู้ฉบับพลัน (๒) สำนักแห่งการตรัสรู้อย่าง
ค่อยเป็นค่อยไป (สำนักเชื่องช้า)

สำหรับบทวิพากษ์หนังสือเล่มนี้ จุดหมายก็มาจากข้อความของหมวดที่ ๑ ว่าด้วยชีวประวัติของท่าน
(หลวงพ่อเว่ยหล่าง) เล่าเอง ข้อความที่ว่า

“ครั้งหนึ่ง เมื่อพระสังฆปริณายก (หลวงพ่อเว่ยหล่าง) องค์นี้ได้มาที่วัดเปาลัม ข้าหลวงไว้ แห่งเมือง
ชีวจา กับข้าราชการอีกหลายคน ได้พากันไปที่วัดนั้น เพื่อขอให้ท่านกล่าวธรรมแก่ประชาชนทั่วไป ณ
ห้องโถง แห่งวิหารไท่ฟั่น ในนครกวางตุ้ง

ในไม่ช้า มีผู้มาประชุมฟัง ณ โรงธรรมสถานนั้น คือ ข้าหลวงไว้แห่งชีวจา พวกข้าราชการและนักศึกษา
ฝ่ายขोजื่อ อย่างละประมาณ ๓๐ คน ภิกษุ ภิกษุณี นักพรต แห่งลัทธิเต๋า และคฤหัสถ์ทั่วไป รวมเบ็ดเสร็จ
ประมาณหนึ่งพันคน ครั้นพระสังฆปริณายก ได้ขึ้นนั่งบนอาสนะเรียบร้อยแล้ว ที่ประชุมได้ทำการเคารพ
และอาราธนาขอให้ท่านแสดงธรรมว่า หลักสำคัญแห่งพุทธศาสนา ในอันดับนั้น ท่านสาธุคุณองค์นั้น
ได้เริ่มแสดงมีข้อความดังต่อไปนี้

ท่านผู้คงแก่เรียนทั้งหลาย จิตเดิมแท้ ของเรา ซึ่งเป็นเมล็ดพืชหรือแก่นของการตรัสรู้นั้น เป็นของ
บริสุทธิ์ตามธรรมชาติ และต้องอาศัย จิตเดิมแท้ นี้เท่านั้น มนุษย์เราจึงจะเข้าถึงความเป็นพุทธะได้...”

คำว่า จิตเดิมแท้ คืออะไร ในความหมายของนิยายเช่น สายมหายาน และทางเถรวาท หมายความว่า
ว่าอย่างไร ซึ่งคำนี้ เป็นที่มาแห่งการวิพากษ์หนังสือ สูตรเว่ยหล่าง ในครั้งนี้ ซึ่งเมื่อศึกษาอย่างถ่องแท้แล้ว
ทั้งคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งเถรวาทและนิยายเช่นสายมหายาน ไม่แตกต่างกันเลย แต่ที่แตกต่างกัน
ก็คือวิธีการที่นำเสนอเท่านั้นเอง และสุดท้ายแล้ว สาวกที่เป็นผู้รับคำสอนทางพระพุทธศาสนานำมาปฏิบัติ
ล้วนแต่มุ่งไปที่จิตเดิมแท้หรือความหลุดพ้น หรือเรียกว่านิพพาน ด้วยกันทั้งนั้น ซึ่งโดยจุดหมายหลักแล้ว
ก็คือการไม่ต้องกลับมาเกิดอีก ในทางเถรวาทก็คือ การทำให้อาสวกิเลสสิ้นไป บรรลุอรหัตผล แล้วไม่เกิดอีก
ภพใหม่ไม่มีอีก กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ไม่มีอีกต่อไป ส่วนฝ่ายมหายาน คือเมื่อแจ้งจิตเดิมแท้แล้ว
ก็เห็นว่า ชั้นที่ ๕ เป็นที่เกิดของธรรมต่าง ๆ ทั้ง กุศล อกุศลและธรรมทั้งหลายที่เกิดแล้วก็ล้วนนิโรธ
ไปทั้งหมด และธรรมทั้งหลาย ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ดังคำว่า ธรรมทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

^๖ ธรรมที่เกิดแต่เหตุ คือ ชั้นที่ ๕ ได้แก่ ตัวทุกข์ เหตุแห่งธรรม คือ สมุทัย ความดับแห่งธรรมเหล่านั้น คือ นิโรธ
และมรรค มีองค์ ๘ (วิ.อ.(บาลี) ๓/๖๐/๓๐)

^๗ วิ.ม.(ไทย) ๔/๖๐/๗๓.

จะกล่าวเรื่องจิตเดิมแท้ในฝ่ายมหายาน คำว่า จิต ในคำว่า จิตประภัสสร ในสายเถรวาท เพื่อเป็นการเรียนรู้เขาเรียนรู้เรา ดังนี้

วิเคราะห์เรื่องจิต ในคำว่า จิตประภัสสร (จิตผุดผ่อง) ในพระไตรปิฎกของผู้เขียน ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นการค้นคว้า จากพระไตรปิฎก อรรถกถาและฎีกา เพื่อประกอบการอธิบายและการวิจัย ซึ่งเป็นสำนวนของผู้เขียน ในเรื่องนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

คำว่า จิต ในคำว่า จิตประภัสสรหรือจิตผุดผ่อง ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๐ อังคุตตรนิกาย เอกกนิบาต ก็เป็นการยืนยันได้ว่า ตราบใดก็ตาม เมื่อเรายังไม่แจ้งสัจจะ เดิมแท้หรือจิตเดิมแท้ เราก็จะติดสมมติภาษา ติดสมมติบัญญัติ ทำให้การเข้าใจเนื้อหาแห่งธรรมะแตกต่างกันออกไป ซึ่งเหตุผลของจิต ในคำว่า จิตประภัสสร ก็คือพูดในฐานะสมมติบัญญัติ สมมติสัจจะ อันเป็นความจริงเกี่ยวกับสมมติ แต่ในความจริงแล้ว อีกส่วนหนึ่งที่ท่านไม่ได้พูดนั้น ก็คือปรมาตม์สัจจะ ซึ่งปรมาตม์สัจจะนี้ เป็นสิ่งที่ควรจะได้ใส่ใจและทำความเข้าใจอย่างยิ่ง ที่เรียกว่าจิตผุดผ่อง เพราะอุปกิเลสไม่มี ก็คือไม่มีอุปกิเลสที่จรมมา เมื่อจะเข้าใจตรงนี้ เราจะเข้าใจความเป็นธรรมที่เนื่องมาจากเหตุ

ธรรมที่เนื่องมาจากเหตุ ก็คือจิตเดิมแท้ เหมือนกับบุคคลพูดเรื่องน้ำทะเล ความจริง ทะเลทั้งปวงย่อมมีคลื่น คลื่นนั้นแหละคือธรรม ส่วนเนื้อน้ำคือจิต คือจิตตะ (ธรรมชาติเดิมแท้, จิตเดิมแท้, ฐิติภูตัง) เมื่อเราเข้าใจตรงนี้แล้ว เราก็จะเห็นได้ว่า ไม่มีอุปมาอันใด ที่จะสื่อให้คนทั้งหลาย ได้รู้ได้เข้าใจได้เท่ากับความจริงของ ท่านเอง ปัญญาญาณของท่านเอง จะบ่งบอกว่าจิตนั้น มันผ่องใสอยู่แล้ว เหมือนกับพระอาทิตย์ตอนเช้ามันก็ขึ้น สาย ๆ มันก็คล้อย และเย็นมันก็ตก แต่บางวันก็มีเมฆบังก็ทำให้แสงพระอาทิตย์นั้นไม่สามารถส่องไปในที่บางแห่งได้ เพราะมีเมฆมาบังนี้ อุปมานี้ที่จะสื่อให้เห็นว่าแสงดวงอาทิตย์มันสว่างจ้าของมันอยู่อย่างนั้น แต่บางครั้งบางคราวเมฆก็มาบังมัน

ในทำนองเดียวกัน จิตซึ่งเป็นธรรมชาติเดิมแท้ก็สว่างจ้า หมายถึงว่ามีปัญญาญาณอยู่อย่างนั้น แต่เพราะมีอุปกิเลสที่จรมมา ทั้งโลกก็ตี ทั้งโกรธก็ตี ทั้งหลงก็ตี มาบดบังมาปิดบัง ก็ทำให้จิตที่สว่างจ้า (ปัญญาญาณ) ตรงนั้นได้หมดแสงหรือว่ามีแสงอ่อน แต่ถามว่า ปัญญาญาณหรือจิตที่สว่างจ้าอยู่อย่างนั้น มันไม่มีแสง (ปัญญาญาณ) ใช้ไหม เปล่าเลยแสง (ปัญญาญาณ) ของมันยังสว่างจ้าอยู่อย่างนั้น ยังมีปัญญาอย่างสมบูรณ์อยู่อย่างนั้น แต่ที่ปัญญาญาณไม่สามารถที่จะมาทำให้เรา รู้ เราเห็น เราเข้าถึง เราเข้าใจได้ก็เพราะมีกิเลสคือโลกโกรธหลงเหล่านั้นมาบังใจ (จิตเดิมแท้)

อุปมาอันหนึ่ง พระอรรถกถาจารย์ในอังคุตตรนิกาย ได้พยายามยกให้ดู ก็คือ มารดาบิดาหรือครูบาอาจารย์ ที่มีชื่อเสียงแล้ว พอมีลูกก็ดี มีลูกศิษย์ก็ดี ที่ไปทำความไม่ดีต่าง ๆ พ่อแม่ก็พลอยได้รับความหม่นหมองไปด้วย อาจารย์ก็คอยได้รับความเสียชื่อเสียงไปด้วย เพราะลูกศิษย์ได้ประพฤติตัวไม่ดีแต่มองลึก ๆ เข้าไปจริง ๆ แล้ว พ่อแม่ก็ดี ลูกก็ดี ลูกศิษย์ก็ดี อาจารย์ก็ดี มันไม่ได้เป็นคนละคนกัน แต่จะว่าแยกจากกันก็ไม่ได้เสียทีเดียว แต่มันเป็นผลเป็นเหตุเป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน ในทำนองนี้ เมื่อลูกของ

พ่อแม่ประพฤติตัวไม่ดี พ่อแม่ก็พลอยเสียชื่อเสียงไปด้วย แต่ถามจริง ๆ ว่าพ่อแม่เขาได้ทำสิ่งที่ไม่ดีใช้ไหม เปล่าเลย พ่อแม่ก็ยังมีคุณธรรม มีจริยธรรมมีธรรมอยู่เช่นเดิม ส่วนลูกทำความผิดก็เป็นความผิดของลูกของเขาคนนั้น

เช่นเดียวกันในกรณีที่ครูบาอาจารย์มีลูกศิษย์หลายคน ลูกศิษย์บางคนอาจจะประพฤติตัวไม่ดี แต่ก็ เป็นความไม่ดีของศิษย์คนนั้น หาใช่อาจารย์ที่จะประพฤติตัวไม่ดีไปตามศิษย์ก็หาไม่ เฉกเช่นเดียวกันนี้คือ อุปมาของจิตและอุปกิเลสที่จรมมา ในทำนองเดียวกัน พ่อแม่เลี้ยงดูลูกดี พ่อแม่ก็พลอยได้รับชื่อเสียง แต่ถามว่า ลูกมีชื่อเสียงแล้ว พ่อแม่จะมีชื่อเสียงไปด้วยหรือไม่ ก็ไม่ใช่ เพราะเขา ลูกคนนั้นเขาก็ได้ชื่อเสียง ของเขาไป แต่มันเป็นเหตุเป็นปัจจัยลูกคนนั้นเป็นผู้เกิดจากพ่อแม่ หรือแม้แต่ครูบาอาจารย์ที่ลูกศิษย์ทำดี มีชื่อเสียง อาจารย์ก็พลอยได้รับชื่อเสียงไปด้วย

แต่ความจริงแล้วชื่อเสียงก็เป็นของศิษย์คนนั้นเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับครูบาอาจารย์ตรงนี้เฉกเช่นเดียวกัน กับจิต ที่เรียกว่าจิตเดิมแท้ เป็นไปอย่างไร ก็เป็นไปอย่างนั้น ไม่ได้เกี่ยวข้องกัน ธรรมต่าง ๆ เกิดมาจาก ฐานคือจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้ เป็นแหล่งเกิดให้ธรรมต่าง ๆ

จิตเดิมแท้จึงเรียกว่าเหตุ เหตุเป็นธรรมชาติให้ธรรมต่าง ๆ เกิด แต่ธรรมต่าง ๆ ที่เกิดมาแล้วจะดี ก็ตามจะชั่วก็ตาม จะเฉย ๆ ก็ตาม ก็อยู่ในสภาวะของมันอย่างนั้น มันอยู่ในสภาวะ ตกตถตา เป็นทุกข์ที่ตั้ง อยู่ไม่ได้มัน มันไม่เที่ยงและ ใครก็บังคับบัญชามันไม่ได้ มันเกิดขึ้น (ผุดขึ้น) มาแล้วมันก็นิโรธไป อุปัตติขึ้น มาแล้วก็นิโรธไป สบริงขึ้นมาแล้วก็นิโรธไป

ธรรมะต่าง ๆ เป็นเช่นนี้ ทำที่เป็นเช่นนี้แหละเรียกว่าไม่มีตัวตน เมื่อเป็นตถตา หรือความเป็น อย่างนั้นก็จะเข้าใจธรรมะ และรู้ซึ่งซึ่งธรรมะว่า ธรรมต่าง ๆ นี้ มันเกิดมาจากเหตุ เหตุตรงนี้ก็คือจิตเดิมแท้ หรือธรรมชาติเดิมแท้ มันไม่ได้มีอะไร มันไม่ได้เป็นอะไร ไม่มีตัวตนตั้งแต่ต้น และธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้น มาจากเหตุ จะมีตัวตนได้อย่างไร

เมื่อมันไม่มีตัวตน มันจึงเป็นตถตา (ตถาคต) ความเป็นอย่างนั้น

เมื่อเป็นตถตาแล้ว เขาจึงเรียกว่าตถาคต ถึงความเป็นอย่างนั้น

ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเราตถาคต

ผู้เห็นตถาคต ชื่อว่าเห็นธรรมะ

และผู้ที่เป็นเช่นนี้ ได้ชื่อว่า สงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ตถาคตแล แต่การเห็นเช่นนี้ ต้องเข้าใจ จิตเดิมแท้ว่า จิตเดิมแท้นั้นเป็นแหล่งเกิดของสรรพธรรม และการที่จะเห็นจิตเดิมแท้ได้นั้น ก็จะต้องได้รับการบอกการชี้การกล่าวจากท่านผู้เป็นกัลยาณมิตรมาบอก มาชี้ มากล่าวมาชี้ไปให้ถึงจิตของท่าน ซึ่งพระปรมาจารย์ตั๊กม้อหรือว่าท่านโพธิธรรมอีกชื่อหนึ่ง ท่านได้ไปชี้จิต (เดิมแท้) ของแต่ละคนไป ชี้ที่ไป ถึงสัจจะคือจิตเดิมแท้ ชี้ไปถึงเหตุ ซึ่งเมื่อชี้ไปถึงเหตุ

สำหรับผู้มีปัญญาญาณ ศิษย์ที่มีความเฉลียวฉลาดก็จะเข้าใจได้ถึงจิตเดิมแท้ได้อย่างฉับพลัน ดังนั้น เมื่อพูดถึงภวังคจิต หรือจิตประภัสสร หรือจิตผุดผ่อง จะเรียกอะไรก็แล้วแต่ จิตผ่องใสตรงนี้ ก็เรียกว่า ตกสังขารไปแล้ว ตกการคิดไปแล้ว (ตกไปที่ชั้น ๕) เมื่อตกสังขาร ตกการคิดไปแล้ว มันอยู่ที่หลังหัว (ศีรษะ) แล้ว มันเป็นไปอย่างนั้น คือถูกสมมติภาษาขึ้นมาแล้วอ้างเพื่อจะอธิบาย ให้เข้าใจพออธิบายเสร็จแล้ว คำสอนนั้นก็หายไป นิโรธไป คือมีเหตุ มาจากเหตุเดิมแท้ พอสปริงขึ้นมาแล้ว ก็นิโรธไปในทันที ตรงนี้อยากจะบอกให้ชาวพุทธที่ศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เมื่อเข้าใจถึงเหตุหรือเหตุเดิมแท้แล้ว ท่านก็จะได้เข้าใจความจริงที่ว่า

สิ่งที่ท่านเข้าใจนั่นแหละ คือไม่เข้าใจ

และสิ่งที่ท่านไม่เข้าใจนั่นแหละ คือเข้าใจ

ทั้งเข้าใจและไม่เข้าใจ ท้ายสุด ในความเป็นจริง มันก็ไม่มีอะไร ในความเป็นอย่างนั้น ตรงนี้ เพื่อบอกให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึงว่า ลักษณะที่ไม่ใช่ตัวตน ในอนัตตลักขณสูตร ว่าด้วยลักษณะที่ไม่มีตัวตน ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ จนได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แจ้งจิตเดิมแท้ เกิดปัญญาญาณ เห็นธรรมต่าง ๆ อุบัติมาจากเหตุ

เมื่อธรรมต่าง ๆ เกิดมาจากเหตุ

ธรรมต่าง ๆ เกิดที่ไหน

เกิดที่ชั้น ๕ เมื่อเกิด ที่ชั้น ๕ มันก็ดับหายไป ที่ชั้น ๕

แต่ถามว่า เกี่ยวกับจิต ไหม

มันไม่เกี่ยวกับจิต แต่ชั้น ๕ หรือธรรมะที่เกิดที่ชั้น ๕ ล้วนเกิดมาจากเหตุคือจิตเดิมแท้ด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้นขอให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ว่า ธรรมทั้งหลายเกิดแต่เหตุ พระตถาคตตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้

เมื่อเข้าใจธรรมะหรือเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจธรรมดาของกิเลสที่เกิดที่ชั้น ๕ ที่เกิดที่ชั้น ๕ ไม่ใช่จิตเดิมแท้ ก็จะเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เรานั้น เกิดปัญญาญาณ เกิดปัญญา เกิดอาโลกิ ความสว่างแจ้งชัดต่อจิตเดิมแท้ ดังคำที่ว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีการอุบัติขึ้นแล้วก็นิโรธไปเป็นธรรมดา ตรงนี้แหละคือได้ดวงตาเห็นธรรม ผู้เข้าถึงกระแสในพระพุทธศาสนา และได้ชื่อว่าเป็นสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า

และท่านก็จะอยู่ในโลกสมมุติอย่างรู้เข้าใจตามความเป็นจริง อยู่กับโลกแห่งสมมุติคือสังขารร่างกาย แต่จิตใจหรือว่าจิตเดิมแท้หาได้เกี่ยวข้องอยู่ไม่ สรรพธรรมยังมีอยู่พร้อมทุกอย่าง ไม่ว่า โลกโกรทหลง ยังมีอยู่พร้อม แต่ท่านก็ไม่เกี่ยวข้องกับมัน ท่านอยู่กับกิเลสได้อย่างสบายเหมือนกับน้ำกับใบบัว กิเลสไม่สามารถเกี่ยวข้องกับจิตเดิมแท้ได้ ดังนั้น้ำหรือหยดน้ำที่เป็นประจุกิเลส ก็ไม่ติดกับใบบัวน้ำ ฉะนั้น

ซึ่งเปรียบเสมือนคลื่นหรือหยดน้ำจะมาตกที่ใบบัว แต่ก็ไหลหายไปทั้งหมดฉันใด ก็เลสต่าง ๆ ที่เกิดที่จิตก็จะหายไปนิโรธไป ฉะนั้น เมื่อเห็นตถตา ความเป็นเช่นนี้ ท่านก็จะเห็นสัจธรรม คือ ไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล ไม่มีตัวไม่มีตน ไม่มีเรา ไม่มีเขา ตั้งแต่ต้น จิตเดิมแท้ไม่มีตัวตน ธรรมะต่าง ๆ ที่อุปบัติขึ้นก็ไม่มีตัวตนและก็เป็นไปอย่างนั้น เมื่อไม่มีตัวตน บุคคล เรา เขาในนั้น และในธรรมชาติเช่นนั้น ท่านก็จะเข้าใจ สมุทัยธรรม เข้าใจสัจธรรม เข้าใจนิโรธธรรม เข้าใจวิมุตติ และเข้าใจนิพพานได้ในที่สุด

เมื่อท่านเข้าใจสัจธรรม นิโรธ วิมุตติและนิพพาน ท่านก็จะเข้าใจถึงสัจธรรมถึงความจริงที่องค์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงประกาศแล้ว เมื่อนั้นท่านก็จะได้ ชื่อว่าเป็นพุทธะ คือมีพุทธะที่เป็นที่พึ่ง ได้อย่างแท้จริง มีพระธรรมที่เป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริง และมีพระสังฆะที่อยู่ในตัวตน ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น พระสงฆ์ได้อย่างแท้จริง และเมื่อท่านมีพุทธะ มีธรรมะมีสังฆะ ซึ่งทั้ง ๓ รัตนะนี้ ถือเป็นพระรัตนตรัยที่พึ่ง อันประเสริฐของเรา

เมื่อเป็นเช่นนั้น ท่านก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ถึงธรรมะ เข้าใจธรรมะและดำรงอยู่ในธรรมะ ผู้ประพฤติ ธรรมย่อมอยู่เป็นสุข ก็หมายความว่าท่านได้ประพฤติธรรมอยู่ทุกขณะจิตทุกเวลาแล้ว ความสุขความสบาย ก็จะมีในชีวิต แม้จะประสบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย แต่ก็ไม่ได้ทุกข์ เพราะเข้าใจธรรมะ มั่นความ เป็นอย่างนั้น มันเป็นเหตุเป็นปัจจัยของวิบากกรรม และการที่เราต้องรับผลของกรรมที่เกิดขึ้น แต่จิต เดิมแท้หาได้รับผลของกรรมเช่นนั้นไม่

เมื่อเราอาศัยธาตุ ๔ (ดิน น้ำ ไฟ ลม) อาศัยชั้นธมาดำรงอยู่ เราก็ใช้ธาตุใช้ชั้นเป็นอย่างผู้ยึดมาใช้ เมื่อใช้ธาตุใช้ชั้นและรับผลของกรรมที่ได้เคยสร้างกรรมมา ฉะนั้นจะต้องรับผลของกรรมแล้ว เราก็ยอมรับ ความจริงและเมื่อถึงอายุขัย เราก็เป็นไปตามอายุขัย หมดลม ซึ่งเป็นจุดจบไม่ร่วง และผลไม่สุกฉะนั้น เรื่องกรรมและวิบากกรรมของแต่ละคน ทำอย่างไรก็ต้องได้รับผลของกรรมนั้น แม้องค์พระพุทธเจ้า และพระสาวกต่าง ๆ ก็ได้รับผลกรรมที่แต่ละคนได้กระทำ เช่น พระมหาโมคคัลลานะถูกพวกโจรทำร้าย เพราะในอดีตเคยทำร้ายพ่อแม่ พระจักษุบาลตาบอด เพราะอดีตชาติเคยทำให้หญิงคนหนึ่งตาบอด แต่เมื่อ ได้พบธรรม เจอจิตเดิมแท้แล้ว กรรมและผลของการกรรม พอธาตุชั้นแตกดับ กรรมทั้งหลายก็เป็น อโหสิกรรมไป เพราะการเกิดใหม่ไม่มีอีก เมื่อพอหยุดการเกิดได้ คำว่า หยุดการเกิด ก็จะสอดคล้องกับ คำกล่าวที่ว่า ชาตินี้ เป็นชาติสุดท้าย ภพใหม่ไม่มีอีก กิจอื่นที่จะต้องทำมากกว่านี้ ไม่มีอีกต่อไป ภาวะ ตรงนี้ก็คือการจบกิจในพระพุทธศาสนา และการดำรงชีวิตที่มีธาตุมีชั้นจกนี้ไป จะเรียกว่าการอยู่กับโลก แต่ใจอยู่เหนือโลก ก็คือเป็นผู้ที่ตัดสังสารวัฏ ที่ได้เวียนตายเวียนเกิด ที่มีที่เป็นมานานแสนนานให้ขาด สะบั้นลง คือตัดสังสารวัฏได้อย่างเด็ดขาดนั่นเอง ดังนั้น คำว่า จิต ในคำว่า จิตผุดผ่องหรือจิตประภัสสร เป็นปัญญาญาณที่แต่ละคนมีอยู่แล้ว เพียงแต่ว่า รอเวลาให้ปัญญาญาณของแต่ละคนแก่รอบ และมีคน มาบอกก็เท่านั้นเอง ดังคำว่า อักขาตาโร ตถาคตา ตถาคตเป็นเพียงผู้บอก.

แนวคิดที่ผู้วิพากษ์เห็นด้วย

- ๑) ชื่อเรื่องและรูปแบบการนำเสนอ
- ๒) การขยายความสำคัญในวงเล็บ
- ๓) การอ้างอิงเชิงอรรถ
- ๔) การอธิบายหมวดธรรม
- ๕) การขยายความข้อความสำคัญในบันทึกท้ายเล่ม

ในทั้ง ๕ ประเด็น มีสิ่งที่ควรรู้ ดังนี้

๑) ชื่อเรื่องและรูปแบบการนำเสนอ

หนังสือเล่มนี้ มีรูปแบบในการนำเสนอที่ใช้ตัวอักษรที่ดีมาก อ่านได้ง่าย และมีเครื่องหมาย ? เป็นการสื่อถึงการถาม-ตอบ อ่านแล้วชวนให้น่าติดตามยิ่งนัก เพลิดเพลินในการที่ได้อ่านในแต่ละเรื่องที่ได้นำเสนอ

๒) การขยายความสำคัญในวงเล็บ

การขยายความสำคัญในวงเล็บ ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น ทำให้เห็นความรากศัพท์ของคำว่า ต้องการสื่อถึงอะไร และในหนังสือเล่มนี้ มีทั้งคำในวงเล็บ ดังนี้

“อาตมากล่าวขึ้นว่า “กระผมขอกราบเรียนคุณพ่อว่า วิปัสสนาปัญญาเกิดขึ้นในใจของกระผมเสมอ ๆ เมื่อผู้ใดผู้หนึ่งไม่ได้มีจิตเลือนลอยไปจาก จิตเดิมแท้ (Essence of Mind) ของตนแล้ว กระผมจึงไม่ทราบว่าจะทำอะไร ที่คุณพ่อจะให้กระผมทำ?”

๓) การอ้างอิงเชิงอรรถ

การอ้างอิงเชิงอรรถ ตรงนี้ เป็นส่วนที่ดีมาก เพราะเป็นการขยายความ จากเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ ชัดให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นคำว่า ปุณณกเขตต์ โลกุตส นานุญของโลก หรือเรียกกันสั้น ๆ ว่า บุญเขต เป็นคุณนามใช้เรียกภิกษุในศาสนา โดยหมายความว่า ทำให้หายากที่หว่านพืชบุญ(คือทาน) ลงไป ได้รับผลดี-ว่อง มู ล่า ซึ่งตรงคล้องกับพระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีการทำเชิงอรรถอธิบายไว้

๔) การอธิบายหมวดธรรม

การอธิบายหมวดธรรม ก็มีเป็นช่วง ๆ เช่น อุกุศลมูลทั้ง ๓ คือ โลภะ โทสะ โมหะ ไตรสิกขา ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา กาย ๓ คือ นิรมาณกาย สัมโหมคกายและ ธรรมกาย คันธสาระ ๕ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตตญาณทัสสนะ ชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ มิจฉัตตะ ๘ อุกุศล ๑๐ ประการ กุศล ๑๐ ประการ อายตนะ ๑๒ คือ ตากับ รูป หูกับเสียง จมูกกับกลิ่น ลิ้นกับรส กายกับสัมผัส และใจกับธรรมารมณ์ ธาตุ ๑๘ ได้แก่ อายตนะภายนอก ๖ ได้แก่ วัตถุแห่งอารมณ์ คือ รูป เสียง กลิ่น รส

สัมผัส ธรรมารมณ์อายตนะภายใน ๖ ได้แก่ อวัยวะรับอารมณ์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ วิญญาณ การรับรู้ทั้ง ๖

๕) การขยายความข้อความสำคัญในบันทึกท้ายเล่ม

นับเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการให้เครื่องมือในการตอบคำถามของนิยายเช่น เพื่อตอบข้อสงสัยของบุคคลทั่วไป เนื่องด้วยจิตเดิมแท้ เป็นศูนย์รวมแห่งการแสดงออกซึ่งธรรมทั้งหลาย เรียกอีกชื่อว่า อาลัยวิญญาณ ซึ่งหมายถึงแหล่งกำเนิดแห่งความรู้สึก แต่ทันทีที่กระบวนการคิดหรือการใช้เหตุผลได้เริ่มขึ้น จิตเดิมแท้มันก็จะแปรรูปเป็นวิญญาณในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อวิญญาณการรับรู้ทั้ง ๖ ทำงาน มันก็จะรับเอาวัตถุแห่งอารมณ์ทั้ง ๖ โดยผ่านประตูทั้ง ๖ แห่งความรู้สึก

เมื่อเป็นดังนี้ การทำงานของธาตุทั้ง ๖ จึงได้รับแรงส่งเสริมจากจิตเดิมแท้ ไม่ว่า มันจะทำงานไปในทางดีหรือชั่ว อันล้วนขึ้นอยู่กับอารมณ์ดีหรือชั่ว ซึ่งจิตเดิมแท้อยู่ในนั้น การกระทำไปในทางชั่วคือปฏิกุณ ในขณะที่การกระทำไปในทางดีหรือพุทธะ มันเป็นเพราะว่ามันมีความเป็นคู่ตรงข้าม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในจิตเดิมแท้ การทำงานของธาตุทั้ง ๑๘ จึงได้รับผลจากมันไปด้วย ความเป็นคู่ตรงข้าม ๓๖ คู่ เกี่ยวกับ

๑) สิ่งไม่มีชีวิตภายนอก ๕ คู่ คือสวรรค์และโลก พระอาทิตย์และพระจันทร์ สว่างและมีมืด ธาตุบวกและธาตุลบ น้ำและไฟ

๒) ธรรมลักษณะ ๑๒ คู่ คือ คำพูดและธรรมะ ยอมรับและปฏิเสธ สารและไร้สาร รูปแบบและไร้รูปแบบ สิ่งมีตัวตนและปราศจากสิ่งมีตัวตน ความมีอยู่และความว่างเปล่า การเคลื่อนไหวและการหยุดนิ่ง บริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์ ปุณฺณและนวกปราณฺณ พระสงฆ์และฆราวาส ผู้ใหญ่และเด็ก เล็กและใหญ่

๓) สิ่งแสดงถึงการทำงานของจิตเดิมแท้ ๑๙ คู่ ได้แก่ ยาวและสั้น ดีและชั่ว ความมีตัวตนและความแจ้งสว่าง ความโง่เขลาและปัญญา ความรุ่มรวยและความสงบ เมตตากุศลและโหดร้าย บังคับใจตนและตามใจตน ชี้อตรงและคดโกง เต็มและว่างเปล่า สูงชันและราบเรียบ กิเลสและโพธิ มั่นคงถาวรและแปรเปลี่ยน สงสารและเหี้ยมโหด ความสุขและโศรก ใจกว้างและใจแคบ ไปข้างหน้าและไปข้างหลัง มีอยู่และไม่มีอยู่ กายธรรมและกายเนื้อ สัมโมคคกายและนิรมานกาย

บุคคลผู้เข้าใจเหตุและผล และรู้จักการใช้ความเป็นคู่ทั้ง ๓๖ นี้เป็นอย่างดี จะแจ้งชัดในหลักการอันเป็นแก่นธรรมที่อยู่ในคำสอนของพระสูตรทั้งหลาย ไม่ว่าเขาจะเข้าหรือออก เขาก็สามารถจะหลีกเลี่ยงความสุดโต่งทั้ง ๒ ข้างคือ (ลัทธิตัวตนอันถาวรและลัทธิตัวตนที่ดับสูญ) ได้ในการทำงานของจิตเดิมแท้และในการสนทนากับผู้อื่น โดยภายนอก เราควรทำตนให้อิสระจากการหลงยึดติดในวัตถุทั้งหลาย และโดยภายในแล้ว เราควรทำตนให้อิสระจากการยึดติดในความว่างเปล่าดับสูญ การเชื่อในความมีอยู่อย่างแท้จริงของวัตถุทั้งหลาย จะมีผลให้เกิดมิจฉาทิฐิ (ลัทธิตัวตนอันถาวร) ส่วนการเชื่อในความว่างเปล่าดับสูญ

จะมีผลให้อวิชชาพอกพูนขึ้น (ลัทธิตัวตนที่ดับสูญ) ผู้ที่เชื่ออย่างดื้อรั้น ในลัทธิแห่งความว่างเปล่าดับสูญ ก็จะถูกพระสูตรต่าง ๆ ด้วย

แนวคิดที่ผู้วิพากษ์เห็นต่าง

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาสาระที่ประกอบไปด้วยหลักธรรมที่ผู้วิจารณ์มีความเห็นว่าเป็นหลักธรรมที่ท่านผู้เขียนยกมาอธิบายได้เหมาะสมกับคฤหัสถ์อยู่แล้ว แต่มีบางประเด็นที่ผู้วิจารณ์มีความเห็นต่างและขอแสดงความคิดเห็นพร้อมแสดงเหตุผลประกอบในการวิจารณ์อยู่ ๓ ประการ ดังนี้

๑) รูปเล่มเล็กไปหน่อย เนื่องจากใช้ขนาด ๑๖ หน้ายก บางครั้ง ผู้อ่านจะรู้สึกว่ามันแน่นไป ซึ่งหากพิมพ์ในขนาด ๘ หน้า และเพิ่มขนาดตัวอักษรให้ใหญ่ขึ้น ก็จะทำให้คนสายตาไม่ดี อ่านได้ชัดมากขึ้น ก็จะทำให้การอ่านหนังสือเล่มนี้ เผยแพร่ไปในวงกว้างเพิ่มมากขึ้น

๒) รูปแบบของเนื้อหา หากมีภาพประกอบ ก็จะทำให้ชวนให้น่าติดตามยิ่งขึ้น เพราะภาพบางภาพบางครั้งก็สื่อได้มากกว่าอักษร ๑,๐๐๐ คำทีเดียว ดังนั้น หากจะพิมพ์ในครั้งต่อไป ก็ควรมีภาพประกอบในเนื้อหาด้วย

๓) หมวดธรรมบางครั้งไม่มีการขยายไว้ เช่น มิจฉัตตะ ๘ อกุศล ๑๐ ประการ กุศล ๑๐ ทั้ง ๓ หมวดนี้ ไม่มีการขยายความไว้ ซึ่งหากมีการอธิบายขยายความไว้ ก็จะทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถ้าสอดคล้องกับสายเถรวาท ก็เป็นการดี สื่อเข้าใจกันได้ แต่หากมีข้อธรรมที่แตกต่างกัน ก็จะทำให้ผู้อ่านนั้นเกิดความเข้าใจผิด ได้ง่าย

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากที่ผู้วิจารณ์ได้ศึกษาหนังสือสูตรเว่ยหล่างว่าเป็นหนังสือที่รู้จักกันแพร่หลายในหลายประเทศ และแปลจากภาษาจีนสู่ภาษาอังกฤษอีกด้วย ซึ่งประโยชน์อย่างยิ่งที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ก็คือได้เรียนรู้ว่าการปฏิบัติธรรมมีทั้งสำนักฉัปนและสำนักเชื่องช้า หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งร้อน และประโยชน์ต่อมา ก็คือทำให้เราสามารถเรียนรู้ประวัติของพระสังฆปริณายกองค์ที่ ๖ ซึ่งเป็นคนไม่รู้หนังสือ แต่ธรรมะที่ถ่ายทอดออกจากจิตสู่จิต ทำให้ท่านเผยแพร่หลักธรรมคำสอนไปยังหมู่ชนได้อย่างมากมาย เพราะท่านบรรลุธรรม ตั้งแต่อายุ ๒๒ ปี และอยู่กับชาวป่า ในเพศฆราวาส อีก ๑๕ ปี รวมกันก็คืออายุตก ๓๗ ปี จึงได้ทำพิธีบวชเป็นบรรพชิต ถือเพศนักบวชเป็นสมณะ

การที่ได้เรียนรู้ประวัติของหลวงพ่อเว่ยหล่าง หรือสูตรเว่ยหล่าง จะทำให้เป็นการเติมเต็มคำสอนของฝ่ายมหายานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะคำสอนของฝ่ายมหายาน เปรียบเสมือนปีกของนกอีกข้างหนึ่ง ซึ่งคำสอนทางเถรวาทของเปรียบเสมือนปีกของนกฝ่ายหนึ่ง ทำให้เราเรียนรู้เขา รู้เรา ทำให้เห็นว่า คำสอนทางพระพุทธศาสนา สดท้ายแล้ว ก็มีเป้าหมายเดียวกันก็คือการหลุดพ้น ที่เรียกว่าวิมุตติ หรือการพบจิต

เดิมแน่นหนาและ ซึ่งจิตเดิมแท้ไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขาอยู่ในนั้น ซึ่งจิตเดิมแท้ตรงนี้เป็นเหตุทำให้เกิด ธรรมต่าง ๆ ทั้งกุศลธรรม อกุศลธรรมและอัปายากุศลธรรม ซึ่งธรรมทั้งหลาย เมื่อยกตัวเกิดสมุทัยธรรม ขึ้นมาแล้วก็นิโรธ ถึงความเป็นอย่างนั้น ที่เรียกว่าตถาคต นั่นเอง สภาวะธรรมทั้งหลายที่ยกตัวขึ้นมาแล้ว นิโรธไปนั้น ล้วนตั้งอยู่ไม่นาน และไม่มีสัตว์บุคคลตัวตนเราเขาอยู่ในนั้น ผุดเกิดขึ้นแล้วก็นิโรธไปทั้งสิ้น นี่แหละคือสิ่งที่จะได้เรียนรู้จากหนังสือ สูตรเว่ยหล่าง

องค์ความรู้ใหม่ ที่ผู้เขียนได้ในครั้งนี้ ก็คือเรียนรู้เกี่ยวกับจิต และคุณสมบัติของจิต ที่เรียกว่าเจตสิก ว่าเป็นปัจจัยของกันและกัน คุณสมบัติของจิต ไม่ใช่จิต และจิต ที่เรียกว่าจิตเดิมแท้คือเหตุ ซึ่งไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา เปรียบเสมือนเนื้อน้ำ ส่วนคุณสมบัติของจิต ที่เรียกว่าเจตสิก เปรียบเสมือนคลื่นน้ำ ซึ่งเกิดมาจากอารมณ์ที่ผ่านมาจากตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ซึ่งอารมณ์ดังกล่าวก็คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสเย็นร้อน อ่อน แข็ง และความนึกคิดต่าง ๆ ซึ่งธรรมต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนคลื่นต่าง ๆ ซึ่งเกิดมาจาก เหตุเดิมแท้ ที่เรียกว่าจิตหนึ่ง เรียกว่า จิตเอก หรือเรียกว่า ธรรมชาติเดิมแท้ คลื่นหรือธรรมต่าง ๆ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ก็ตั้งอยู่ไม่นาน ยกตัวขึ้นแล้วก็นิโรธ มันเป็นธรรมดาเช่นนี้ ถึงความเป็นเช่นนี้ทั้งหมด การที่ ธรรมต่าง ๆ ล้วนเป็นเช่นนี้ ที่เรียกว่าตถาคต เพราะไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา จึงชื่อว่าสุญญตา จึงชื่อว่า ชันธวิมุตติ พ้นไปจากขันธ ชื่อว่านิโรธ และชื่อวานิปพาน ในที่สุดแล

สรุป

หนังสือสูตรเว่ยหล่าง ที่หลวงพ่อพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) แปลนี้ เป็นหนังสือที่มุ่งชวน ควรจะเรียนรู้ เพราะเป็นดังประทีปที่จะส่องสว่างให้เราเห็นว่า คำสอนทางพระพุทธศาสนา หากมองที่ เป้าหมายแล้ว ทั้งฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายาน ล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน นั่นคือความหลุดพ้น คืออิสระ จากความยึดมั่นถือมั่นในรูปนามขันธ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ซึ่งวิธีการการสอน ต่างหากที่ทำให้เรามีความแตกต่างกัน ซึ่งฝ่ายมหายาน โดยเฉพาะนิกายเซ็นนี้ เน้นการมุ่งสอนไปที่จิตเลย ดังนั้น จึงเป็นการสอนให้ผู้ฟังรู้ได้อย่างฉับพลัน ซึ่งคนที่ได้รับการชี้ชี้ไปที่จิตตรงนี้ ทำให้ลดขั้นตอนไปมาก ข้าม ทาน ศีล สมาธิ ไป สอนตรงที่จิตเดิมแท้เลย ทำให้ผู้ฟังซึ่งเป็นบุคคลอุคฆฏิตัญญู ได้รู้อย่างฉับพลัน ทันที ซึ่งตรงนี้ คือข้อเด่นสำหรับการเรียนรู้สูตรเว่ยหล่าง และสำหรับคนที่เรียนรู้สายเถรวาทมา บางครั้ง เรื่องจิตเดิมแท้ ซึ่งสายพระป่า เรียกว่าใจ นั้น ซึ่งจิตเดิมแท้ หรือที่เรียกว่า จิตเอก หรือ จิตหนึ่ง ตรงนี้ มีพระเถระหลายรูปก็แจ้งจิตเดิมแท้ เช่น พระมหากัสสปเถระ พระยสเถระ พระพาหิยเถระ พระสิวลีเถระ อุปติสสปริพาชก (พระสารีบุตร) โกติสปริพาชก (พระโมคคัลลานะ) ก็แจ้งจิตเดิมแท้ในเวลาฉับพลันทีเดียว และท้ายที่สุด ทำให้เข้าใจเรื่องจิตเดิมแท้ และจิตในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ว่าลงกันสมกันดังนี้แล.

บรรณานุกรม

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). สุตรวैयाหล่าง. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๐.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เล่ม ๔, ๒๐, ๒๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พระภิกษุคันธสารีบุตรเถระ. สารัตถมัญชุสา อังคุตตรฎีกา ภาค ๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

พระพุทธโฆสจารย์. มโนรณปุรณิ เอกกนิบาต ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

พระพุทธโฆสจารย์. สมนปาสาทิกา ภาค ๓. แปลโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ประวัติของท่านเวैयाหล่าง, [๒๗ เมษายน ๒๐๑๒], [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/kZij6> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๗].

ประวัติของท่านเวैयाหล่าง, [๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๐๑๔], [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thammasapa.com/index.php?mo=28&id=462348> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๗].